

ידע, עמדות והתנהגות של נשים בנושא אלימות במשפחה

מציאות

משתתפות המחקר

ד"ר מרינה לאוננקו - רכזת ארצית למחקר באֶחָיוֹת
יאנה (יאנינה) מוליאיר - מנהלת אֶחָיוֹת מחוז שו"ש
טובה כוכבי - מנהלת אֶחָיוֹת מנהלת דן

ד"ר אלינור גנדלמן - מנהלת כללית האקדמיה
לאֶחָיוֹת "דינה", קמפוס בלינסון
חן כהן עזר - כללית האקדמיה לאֶחָיוֹת "דינה",
קמפוס בלינסון

רקע

אלימות במשפחה כלפי נשים מהווה בעיה חברתית ובריאותית חמורה, הן בישראל והן ברחבי העולם. בין השנים 2016-2020 נרצחו בישראל 122 נשים על רקע מגדרי (יכימוביץ-כהן, 2022). בשנים האחרונות ניכרת מגמת עלייה במספר הנרצחות, והמגמה החריפה עוד יותר בעקבות פרוץ המלחמה, עם עלייה של 10% בדיווחים על מקרי אלימות נגד נשים בהשוואה לשנה שעברה (משרד הרווחה, 2025). ממצאי המחקר של Flood & Pease (2006), מדגישים את חשיבותם של חיזוק הידע ושינוי עמדות בקרב נשים כאמצעי מרכזי לשיפור יכולת ההתמודדות עם מצבי אלימות במשפחה.

מטרת המחקר

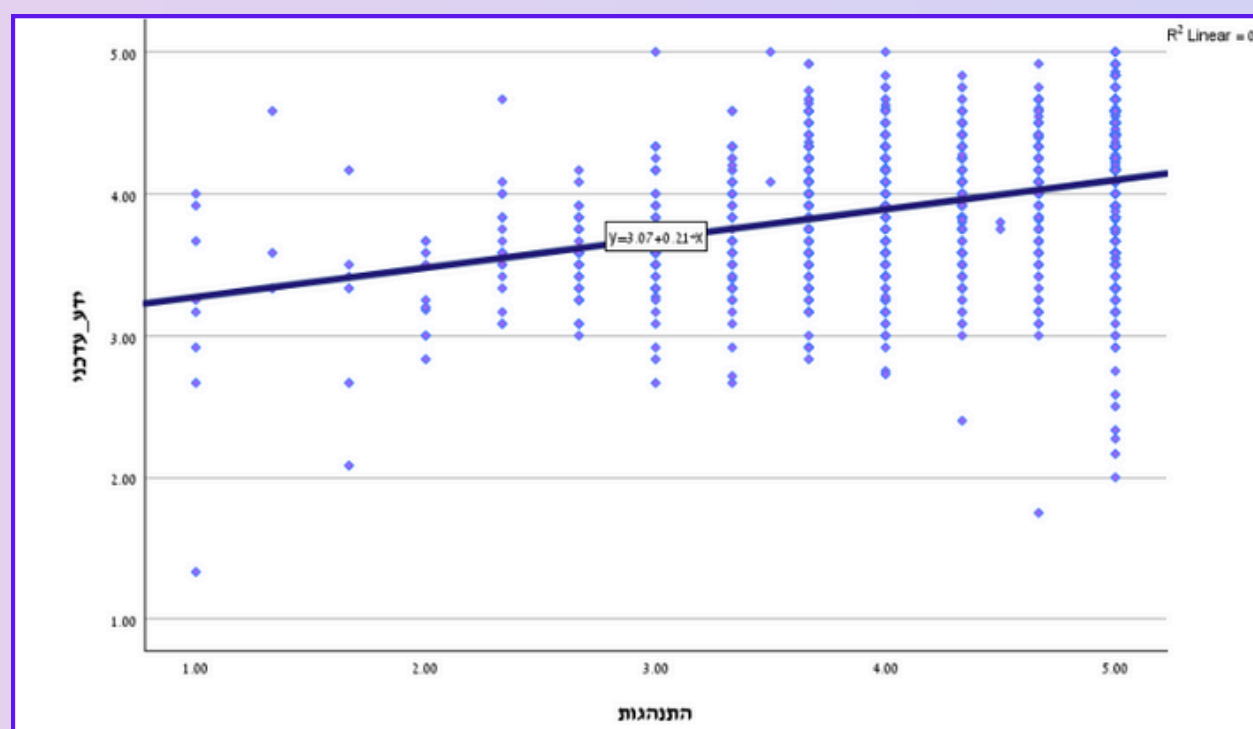
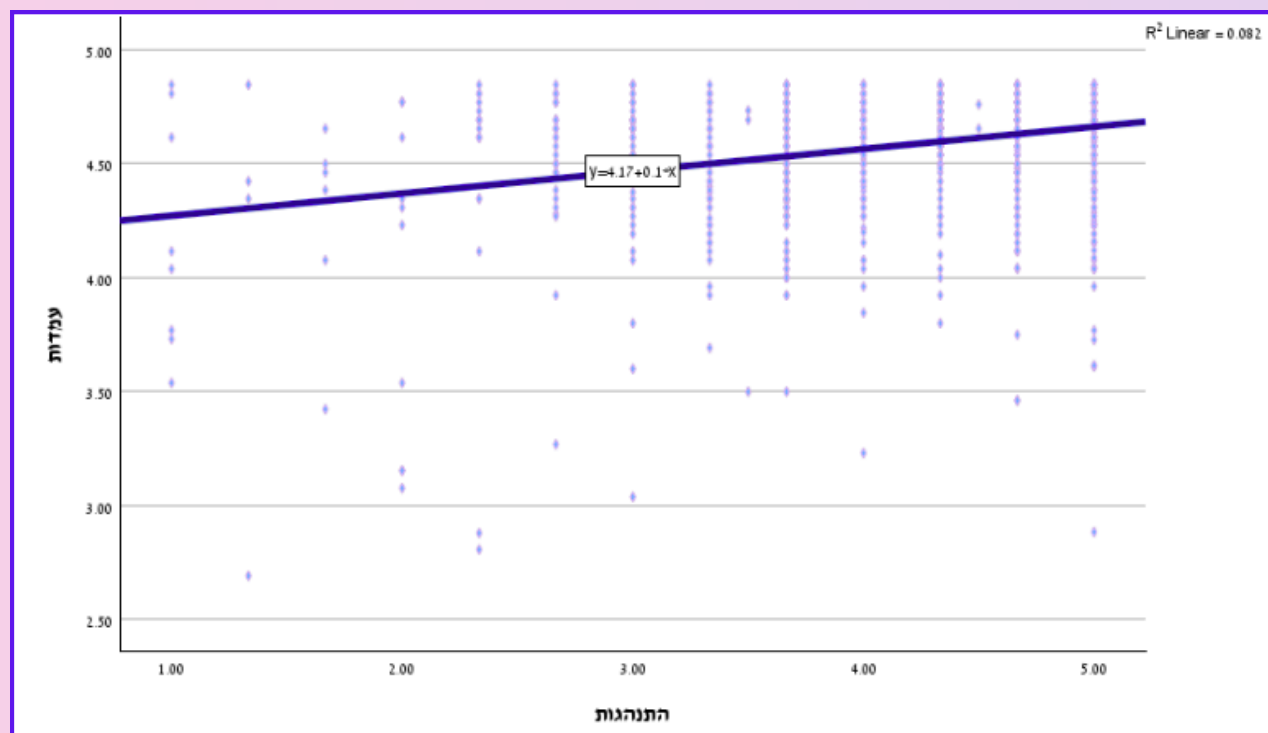
לבחון את הידע, העמדות וההתנהגות של נשים בנוגע לאלימות כלפי נשים במשפחה, ולהעריך את הקשרים ביניהם.

שיטות

המחקר מבוסס על מחקר חתך, שבו השתתפו 1,160 נשים בגילאי 18 עד 66 במגזרים שונים. הנתונים נאספו באמצעות שאלון אנונימי מובנה שנשלח באמצעות הודעות SMS דרך מערכת Red-Cup המאובטחת של הכללית, אשר בחן שלושה תחומים מרכזיים: רמת הידע בנושא אלימות במשפחה, עמדות כלפי התופעה ודפוסי התנהגות במצבי אלימות. לצורך ניתוח הנתונים בוצעו ניתוחים סטטיסטיים שנועדו לבחון קשרים ומתאמים בין המשתנים המרכזיים שנמדדו.

ממצאים

כ-25% מהמשתתפות במחקר דיווחו כי חוו לפחות סוג אחד של אלימות מצד בן זוגן, וכ-14% דיווחו על חשיפה למספר סוגים של אלימות. נמצא קשר מובהק סטטיסטית בין מאפיינים סוציו-דמוגרפיים לרבות, מצב משפחתי, שיוך דתי, רמת דתיות ורמת הכנסה, לבין היקף החשיפה לאלימות במשפחה. כמו כן, נמצא קשר חיובי מובהק בין רמת הידע של נשים בנושא אלימות במשפחה לבין התנהגותן במצבי אלימות ($r = 0.286$, $p < 0.001$), וכן בין עמדותיהן כלפי התופעה לבין התנהגותן ($r = 0.346$, $p < 0.001$).

מסקנות והמלצות

- מערכת הבריאות מהווה נקודת ממשק קריטית לאיתור נשים החוות אלימות, ולהעברת מידע והכוונה לנשים הפונות למרפאות בקהילה. לאור זאת, ההמלצות הן:
- פיתוח תכניות הדרכה ייעודיות, אשר יועברו במסגרת מפגשים עם אחיות בקופות החולים. תכניות אלה יכללו הקניית ידע, עידוד דיון בעמדות כלפי אלימות, ומתן כלים פרקטיים להתמודדות עם מצבים אלו.
 - הטמעת תכניות מניעה והתערבות בתחום זה בתוך מערכת הבריאות עשויה לתרום להעצמה אישית וחברתית של נשים המצויות במעגל האלימות.
 - הובלת תהליכים אלו על-ידי צוותי בריאות ובפרט אחיות הקהילה, אשר ממוקמים בעמדה אסטרטגית לאור הקשר הרציף והאמון המתמשך עם המטופלות.